І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

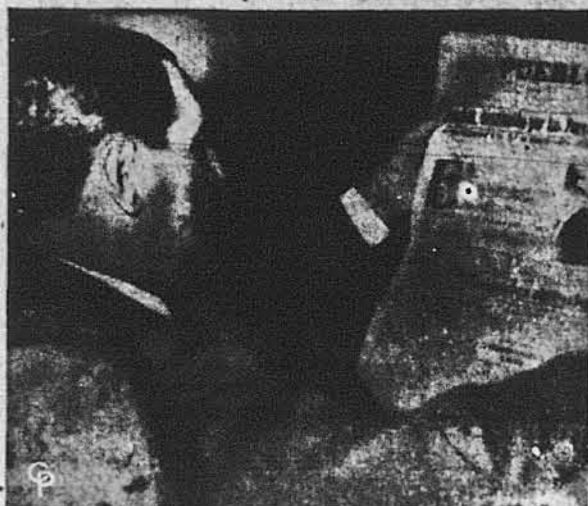
Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J. HEnderson 4-0237 УНСоюз: HEnderson 5-8740 Тел.: з Ню Йорку: BArcly 7-4125 УНСоюз: BArcly 7-5337

РІК LXVIII. Ч. 62. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 3-го КВІТНЯ (APRIL) 1962 ЦЕНТІВ 12 CENTS No. 62. VOL. LXVIII.

ЗДА ПЛЯНУЮТЬ ПІДТРИМУВАТИ МІЖНАРОДНУ АҐЕНЦІЮ АТОМОВОЇ ЕНЕРГІЇ

Вашингтон. — Уряд вирішив перевести перевірку своєї політики у відношенні до Міжнародної Агенції Атомової Енергії, яку ЗДА допомогли були зорганізувати в 1957-му році за президентури Айзенгавера, і яку пізніше трактували по мачушиному. Таку рекомендацію предложила урядові окрема 8-членна Комісія, яка складається з науковців, дипломатів, промисловців і урядових представників. Провід цієї Агенції знаходиться у Відні, до цієї міжнародної установи належать представники 77-ох держав. Головною ціллю Агенції є допомагати побудувати атомові реактори, щоб можна було їх використовувати для продукції електричної енергії по цілому світі. Згадана 8-членна Комісія має широкі повновласті від уряду. Вона може рекомендувати зліквідувати цю Агенцію, якщо виявилося б, що її існування не є конечне. Комісія ствердила, що Міжнародна Агенція Атомової Енергії є конечна, і тому ЗДА повинні її енергійніше, як досі, підтримувати. Цю Комісію очолює д-р Генрі Смайт, який є американським представником в Агенції. Обширний звіт Комісії буде опублікований пізніше, але вже тепер її члени пояснили до переконання, що ЗДА повинні підтримувати Агенцію, яка від час її заснування в 1957-му році могла здаватися неконечною, а тепер вона є потрібною і в найближчих роках вона буде вже необхідною. Цю Комісію вперше пропонував президент Айзенгавер у своїй промові в Об'єднаних Націях 1953-го року, де він говорив на тему „Атом для миру". Ціль Агенції мала бути — помагати країнам будувати атомові електрівні та допомагати їм набувати атомові матеріяли, а також дбати про те, щоб ті матеріяли не були використовувані для воєнних цілей. Але ця Агенція в перших п'ятьох роках свого існування не могла розвинути діяльности на міжнародному терені, а коли поглибилися розходження між Сходом і Заходом, ще важче було щось зробити в цій Агенції. Коли засновували цю Агенцію, більшість науковців думала, що побудова атомтих електрівень вже за дверима, і тому не треба цісю справою цікавитися Міжнародній Агенції. Але тепер всі бачать, що це не є така легка справа, і що треба дійсно міжнародної допомоги, щоб менші країни могли дістати атомову електрику. При заснуванні Агенції думали, що бракуватиме урану і торія, з яких здобувається атомова енергія. Але тепер всі знають, що тих сирівців є доволі, і тому треба б контролювати користування цим матеріялом, щоб його не вживали до воєнних цілей. Державний департамент байдуже ставився до Агенції ще й тому, що її очолював конгресмен - республіканець Стерлінг Кол, а державний департамент бажав собі, щоб її директор був непереконаним. Кол зрезиґнував минулої осени, і тоді державний департамент і уряд президента Кеннеді вирішили підтримати працю Міжнародної Агенції Атомової Енергії, що і рекомендує зробити згадана Комісія, яка плянує, щоб Агенція таки змінялася в найближчих роках справою побудови атомових реакторів. Але існує сумнів, чи Конгрес погодиться призначити на цю ціль окремі фонди, бо демократична більшість в Конгресі з буджетових причин вирішила зменшити фонди на будову атомових реакторів в ЗДА. Тому можна сподіватися, що демократичні члени Спільної Конгресової Комісії Атомової Енергії не радо погоджуватимуть за те, щоб ЗДА давали фінансову допомогу Міжнародній Агенції Атомової Енергії.

Гідо обійняв уряд арґентинського президента

Колишній арґентинський диктатор Хуан Перон, що перебуває тепер на еміґрації в Еспанії, стежить за розвитком ситуації в Арґентині, напруженої внаслідок перемоги пероністів у виборах. Рішуче становище арґентинських військових кіл проти евентуального приходу пероністів до влади виключає покищо поворот Перона до Арґентини.

Буенос Айрес. — 30-го березня ц. р. 51-річний Хозе Марія Гідо, колишній адвокат і голова Сенату, перейняв становище президента Арґентини за згодою провідників збройних сил. З військових кол повідомили, що новий президент буде під контролею військовиків, а у Вашингтоні ЗДА нарадилися з представниками латинських держав, чи визнати новий режим в Арґентині. Сподіваються, що військові кола захочуть перевести драстичні політичні зміни, між якими має бути уневажнення виборів до Конгресу, в яких найбільше голосів одержала вийшла партія пероністів. Мають також за допомогою закону обмежити права робітничих спілок. Колишній президент Артуро Фрондізі не хотів зрезиґнувати і тому його ув'язнили на острові Мартина Гарсії на ріці Пляте. Він написав листа до своєї радикальної партії, в якому твердить, що він боровся за законний порядок і за соціяльний мир проти тих, які хочуть деспотичного режиму.

Кеннеді хвалить неінфляційний договір сталеварів

Вашингтон. — Президент Кеннеді видав окреме звернення з приводу заключеного договору між сталеварами і власниками сталеварень, і в ньому хвалить і робітників і працедавців за те, що нова умова не передбачає збільшення цін на сталь і тому „створить поважну базу для стабільности цін". Цей договір відноситься до 430,000 сталеварів, а крім того також десятки тисяч робітників в алюмінієвій промисловості і при виробі металевих пушок заключують договори на взір сталеварів. В суботу 31-го березня провід сталеварів затвердив договір, заключений проводом спілки Об'єднані Сталеварі Америки. Заключений договір запевняє праці робітникам і збільшує різні добродійні фонди та поліпшує умови праці, бо працедавці будуть платити більші ставки на емеритуру, дадуть довші платні вакації робітникам, а після одного року мають бути переговори в справі збільшення заробітної платні. Сталевари тепер дістають пересічно по $4.10 за годину праці. Ця платня рахується разом із всіми іншими винагородами. Тепер робітники дістають по 13 тижнів платних вакацій перед відходом на емеритуру, а новий контракт передбачає за кожні 5 років після січня 1961 ще один тиждень вакацій.

Джекоб Д. Бім має бути амбасадором у Москві

Вашингтон. — Президент Кеннеді має в найближчому часі наменувати на американського амбасадора до СССР 54-річного фахового дипломата Джекоба Д. Біма. Бім є директором Контрольної Роззброєневої Агенції при державному департаменті. Він має зайняти становище по амбасадорі Л. Е. Томпсоні, який працює в Москві як амбасадор ЗДА від 1957-го року. Томпсон працює в дипломатичній службі від 1929-го року, і йому вигідно є піти на емеритуру перед 31-го травня ц. р. Бім почав дипломатичну службу в Женеві 1931-го року. Працював у Німеччині (1934 - 1940 і 1945), у Варшаві (1957 - 1961), в Лондоні, Індонезії та в централі у Вашингтоні. Він говорить по-російськи, німецьки, сербськи, французьки і слабо по-польськи. Бім є одруженим із працівницею Інформаційної Агенції ЗДА Маргаретою Глессфорд і є батьком сина Джекоба Александра. Томпсон, не рейшовши на емеритуру, зможе працювати принагідно для уряду, бувши затрудненим в приватній дослідній агенції, яка працює для уряду.

Москва закидає Кеннеді, що він приготовляє напад на Совєти

Москва. — Московська „Правда" у великій статті з минулої суботи 31 березня закинула президентові Кеннеді, що той приготовляє так звану превенційну війну, себто готов перший напасти на Совєтський Союз, започатковуючи атомову війну. „Правда" покликається на статтю Стюарта Алсопа з попереднього числа "Saturday Evening Post", але замовчує про цьому з прикметною більшевиким перфідністю умовини, що їх Кеннеді назвав Алсопові, а також потім окремо в своїй минулотижневій пресовій конференції, які спричинили б вжиття атомової зброї американцями. През. Кеннеді заявив виразно — і це написав так само Алсоп — що ЗДА не розпічнуть перші війни, але — коли б Совєти напали напр. на Західню Европу своїми переважаючими суходільними арміями, то ЗДА не завагаються відповісти негайно масовою атомовою контратакою. „Правда" промовчує ту можливість совєтської атаки на Західню Европу, як також промовчує заяву Президента, що ЗДА не розпічнуть першими війни, а тільки ластся на пів сторінки своєї газети на те, що нібн нинішній президент Америки зревідував попередню політичну стратегію Америки по лінії палячів війни.

Південнов'єтнамські війська атакують комуністичні укріплення в горах

Сайгон, В'єтнам. — Південнов'єтнамський сорок і другий полк прорвався глибоко в займану комуністами територію і зайнякував укріплені комуністичні бази в недоступній гірській околиці у провінції Бінгдінг. Американські гелікоптери підвезли на допомогу південнов'єтнамським з'єднанням в цій околиці одну компанію південнов'єтнамських вояків, вишколених у партизанській боротьбі. Південним в'єтнамцям повелося захопити один комуністичний шпиталь і табір, влаштований для відпочинку і перевишколу. Після прибуття компанії „ренджерів" південні в'єтнамці почали наступ на цілий гірський район, що забезпечений природно проти будь-якої посторонньої інвазії. Прибуття підкріплень гелікоптерами в цей район було несподіванкою для комуністів, які щойно після кількох часу почали завзято оборонятися.

СССР ПОГОДИВСЯ НА МІЖНАРОДНУ КОНТРОЛЮ ШЛЯХІВ ЗАХ. БЕРЛІНУ

Вашингтон. — Совєтський Союз зробив один маленький відворот з свого попереднього становища, а саме, він погодився на міжнародну контролю комунікаційних шляхів Західнього Берліну з західним світом. Цю пропозицію президент Кеннеді зробив у минулорічній розмові з Алексеєм Аджубеєм, але совєтська преса негайно відкинула її, як „порушення суверенних прав Східньої Німеччини". Теперішній відворот виявився в останній Женевській розмові державного секретаря Діна Раска з совєтським міністром закордонних справ Андреєм Громиком. Громико пов'язав тут згоду на міжнародну контролю західньо - берлінського зв'язку з Заходом від двох інших передумов, які для Заходу не сприйнятливі. А саме: щоб західні великодержави відкликали свої військові гарнізони з Західнього Берліну і зреклися всяких своїх тамошніх прав, що випливають з умов воєнного часу, та щоб арбітром в усіх спорах між міжнародною надзірною комісією над західньо-берлінськими комунікаціями і Східньою Німеччиною був Совєтський Союз. Справу західніх прав в Західньому Берліні західні держави вважають настільки непорушною, що про неї не хочуть навіть дискутувати. Так само вони відкидають другу згадану совєтську передумову, бо коли б Совєти були репрезентантом „великої чвірки" і одиноким арбітром щодо комунікаційних шляхів між Західним Берліном і Заходом, то в практиці це було б рівнозначне з залежністю тих шляхів виключно від ласки-неласки комуністів. Зате державний секретар Раск має погодитись, щоб в отій міжнародній надзірній комунікаційній комісії був представник також від Східньої Німеччини. На всякий випадок, за газетними твердженнями — та маленька совєтська поступка щодо міжнародної контролі комунікаційних західньо-берлінських шляхів викликає в західніх керівних колах надію, що, може, вдасться таки дійти до порозуміння з Совєтами щодо Берліну. Цю надію ніби подає запевнення однаково Раска, як і Громика при їх відлеті з Женеви, що вони бажають собі продовжування східньо-західніх переговорів в справі Берліну. Ці розмови будуть продовжуватись у Вашингтоні з новим совєтським амбасадором, Анатолем Добриніним — твердить американська преса.

Швайцарія в загальному референдумі не відмовляється від атомової зброї

Женева. — В загальному референдумі, переведеному в минулу неділю 1 квітня ц. р., швайцарці відкинули внесення, щоб заборонити продукцію атомової зброї, її вживання, магазинування або перевезення. Той внесок зголошено на письмі з підписами понад 80,000 громадян і тому уряд мусів піддати його під всенародній референдум. У висліді всенародного голосування 537,387 висловились „проти", а 286,858 „за". Уряд і всі політичні партії, за винятком одних комуністів, були проти ухвалювання такого внеску, вважаючи, що поперше, це справа наскрізь академічна, бо Швайцарія не продукує атомової зброї і не збирається її продукувати, отже нема чого приймати рішень, які можуть тільки ставатись невідомого майбутнього. Дальше, противники такої протиатомової резолюції вважали, що принципово Швайцарія не може відмовлятись від будь-якої зброї, яка могла б їй пригодитись в обороні своєї самостійности проти ворога, який затакував би її. Прихильники тієї резолюції, рекрутовані головно з кругів комуністичних і пацифістично - протестантських, твердив, що заборону атомової зброї без уваги на час, обставини і актуальні військові вимоги — диктує мораль та що Швайцарія повинна дати приклад цілому світові, засуджуючи атомову зброю принципово і беззастережно. Тому, що таке становище підтримували комуністи, то „проти" голосували передусім всі принципові антикомуністичні кола. Жінки в цьому референдумі не брали участи.

Едвард Кеннеді признається до обману під час університетських студій

Бостон, Масс. — Брат Президента Едвард М. Кеннеді, який старається про наменування на демократичного кандидата на сенатора, признався до того, що в 1951-му році, коли був на першому році студій в Гарвардському коледжі, мусів залишити ту школу, бо він влаштувався був так, що за нього здавати мав іспит із чужої мови його колега. Це був іспит із еспанської мови. Вістки про це почали ширитись після 14-го березня, коли Едвард Кеннеді повідомив, що старається про сенаторське становище, яке до 1960-го року займав його брат Джан. Не є відомо, чи той приятель здав був цей іспит за Кеннеді, чи тільки мав здавати. Кеннеді сказав, що він жалує цього кроку з-перед 11-ох років, який приніс йому сором і його родині та його приятелеві. Після того факту в 1951-му році Едвард Кеннеді відслужив два роки при війську в Европі, і після того його прийняли на студії до Гарвардського університету. Те саме було із його приятелем. В 1956-му році Кеннеді закінчив свої студії.

Байрон Вайт наменований на суддю Найвищого Суду ЗДА

Вашингтон. — 80-го березня президент Кеннеді наменував на становище судді Найвищого Суду ЗДА, яке опорожнилося внаслідок резиґнації судді Чарлза Віттакера, — 44-річного заступника головного прокуратора Байрона Р. Вайта. Вайт знається з теперішнім Президентом від 1939-го року, коли вони обидва студіювали в Лондоні. Під час другої світової війни вони зустрінулися на Пацифіку коло островів Соломона. 13 років Вайт вів адвокатську канцелярію в Денвері, Колорадо, а під час виборчої кампанії він працював для перемоги Кеннеді. Хоч це особисті зв'язки Президента найбільше заважили на цій номінації, то і сенатори, які мають її затвердити, і Товариство американських правників хвалять цей перший вибір судді Найвищого Суду, і заявляють, що Президент не міг був назначити кращої особи на це становище. Сам Вайт був мило здивований цією номінацією, і заявив, що зробить „все, що тільки зможе, щоб виправдати довір'я Президента до нього". В Найвищому Суді тепер є такі судді: три наменованці ще Ф. Д. Рузвелтом (два демократи і один незалежний); п'ять з часів Айзенгавера (4 республіканці і один демократ) і один номінат президента Кеннеді — демократ Вайт. Сподіваються, що Сенат без труднощів затвердить цю номінацію.

Літературознавчу спадщину Миколи Глобенка опубліковано окремим книжковим виданням

Париж. — Націоналістичне Видавництво в Европі опублікувало книжку статтей померлого в 1957-му році видатного українського літературознавця, професора Українського Вільного Університету і головного секретаря видаваної Науковим Товариством ім. Шевченка „Енциклопедії Українознавства" — Миколи Глобенка. Появилося це видання заходом дружини покійного історика літератури Серафими Глобенко - Волошин під назвою „З літературознавчої спадщини" й воно охоплює його праці і статті, друковані по різних журналах і часописах, як теж деякі, досі неопубліковані і незакінчені. Зібрані в книжці статті присвячені питанням українського літературного процесу в минулому і тепер й у великій частині із них особливо у статтях про Шевченка, Франка проведена ґрунтовна спроба розкрити методи і засоби совєтського фальшування літературної спадщини класиків української літератури. Крім того в книжці поданий огляд сучасної української поезії і завершується вона статтею про творчість Юрія Яновського, як „майстра", що не сказав останнього слова і розвідкою про поезію Оксани Лятуринської п. н. „Стріла окрилена". Попереджена збірка статтей покійного Миколи Глобенка передмовою проф. Юрія Бойка.

В АМЕРИЦІ

● **В 1964 і 1965 роках** відбуватиметься Міжнародний Сонішний Рік, під час якого ЗДА мають випустити 12 сателітів, які мають вивчати геомагнетизм, йоносферу, солярну активність, космічні промені, сонішні бурі і подорож по космічних просторах. Той рік почнеться 1-го січня 1964 і закінчиться 31-го грудня 1965-го грудня.

● **Вже цього літа** має відбутися перша „жива" телевізійна передача, яка триватиме коло 20 хвилин, і її можна буде оглядати одночасно у всіх місцевостях від Лос Анджелесу в Каліфорнії до Москви включно. Ця передача буде за допомогою комунікаційного сателіта „Телстар", який мали б випустити вже в травні або в червні.

● **88-річний** конгресмен - демократ із Кентаки Брент Спенс повідомив, що він не буде старатися про перевибір цього року тому, що „не зможе повести такої виборчої кампанії, якої хотів би". Конгресмен Спенс працює в Конгресі вже 32 роки і є головою Палатної Банкової Комісії. Він каже, що здобув би мандат, якби кандидував.

● **2,000 кубинців** кожного тижня залишають Кубу та виїжджають за кордон, куди тільки можуть: до ЗДА, Мехіко і Джамайки та деяких інших латинських американських держав. Деякі дістають дозвіл на виїзд, а інші втікають до чужих амбасад і звідтам виїжджають за кордон.

● **Колишній** англійський прем'єр Антоні Іден закінчив лікування в бостонському шпиталі, де перебув операцію тумора, і виїхав до Лондону літаком. Він має 64 роки і перебував у шпиталі цілий місяць.

● **Голова** Американської Федерації Праці — Конгресу Індустріяльних Організацій Джордж Міні, зізнаючи в Палатній Комісії Публічних Робіт, підтримував проєкт президента Кеннеді про ухвалення $600 мільйонів на публічні роботи і про признання повновластей Президентові, щоб він міг видати два більйони долярів на публічні роботи, коли б цій країні загрожувала економічна знижка.

Від торнадо на Флориді згинуло 15 осіб, поранені коло 100

Мітон, Флорида. — 31-го березня несподівано з появою чорної хмари з шаленою силою з'явився буревій, який спричинив смерть 15-ох осіб, поранених є коло 100, число знищених домів покищо докладно не є відоме, але матеріяльні втрати обраховують вже на $1,500,000. Бюро погоди передбачало тільки зливний дощ, і мешканці цього 4-тисячного містечка не могли передбачати небезпеки. В інших трьох містах вияли менші торнадо, які поробили матеріяльні шкоди, позривали дахи з домів та понищили гаражі й літні доми. Буревії понищили також рибальські табори в Алабамі.

ПОВІДОМЛЕННЯ РЕДАКЦІЇ

У відповідь на численні листи і запити в справі друку надісланих до „Свободи" матеріялів, зокрема дописів з наших громад та з життя наших організацій, інформуємо, що вкоротці „Свобода" постарається усі ці залеглості вичерпати, додаючи до свого об'єму додаткові сторінки.

УСК Ню Йорк переміг Гакоаг

Минулої неділі, 1 квітня на грищі Айнтрахт Овал в Асторії, Н. Й. понад дві тисячі симпатиків футболу були свідками одної перемоги та одної програної двох чільних українських футбольних клюбів.

УСК Ню Йорк виграв 3:0 мистецькі змагання Інтер Ліґи з жидівською дружиною „Гакоаг". Мимо дощової погоди та розмоклого грища футболісти УСК-у вміло повели гру з твердим і завзятим противником та здобули дві цінні точки. УСК займає тепер третє місце в показнику „Великої Десятки" Німецько - Американської Футбольної Ліґи з рахунком 27:13 точок та відношенням воріт 52:28.

„Тризуб" Філядельфія в других змаганнях Інтер Ліґи на цьому ж грищі програв 0:1 зі сильною одинадцяткою „Гунґарії", чемпіоном Німецько - Американської Футбольної Ліґи. Кращий технічно „Тризуб" не дорівнював мадярам ані завзяттям, ані бажанням перемоги. В першій півгрі, коли „Тризуб" мав більше з гри, мадяри здобули ведення. Після перерви мадяри спаралізували гостро та швидкою грою мало продуктивні акції „Тризуба".

„Чорноморська Січ" Нюарк записалася гарними осягами своїх жіночих дружин відбиванки, показуючи вислід праці над ними її провідника-тренера Адріяна Лапичака. У відбиванкових першенствах Стейту Ню Джерзі в Лівінгстоні перша дружина Січі здобула друге місце турніру, а дружина юначок перше місце „Б" групи та третє місце в загальному точкуванні жінок.

„Ватра" Пассейк, молоді пластова дружина відбиванки під проводом Романа Свистуна здобула в цих же першенствах третє місце в конкуренції чоловіків, як це одне першенство українців.

В середу 4-го квітня, о годині 8 веч. на грищі Айнтрахт Овал в Асторії, Н. Й., відбудуться футбольні мистецькі змагання УСК-у Ню Йорк — Греки.

В Альжирі почали діяти військові суди для французьких терористів

Альжир. — В містах Альжирі й Орані, двох центрах революційно - терористичної діяльности Тайної Військової Організації французьких екстремістів, почали діяти покликані французьким урядом військові суди, які судять злочинців на гарячому вчинку терористів. В минулу суботу 31 м. м. в першому такому випадку засуджено французького підлітка, як той стріляв до араба на вулиці Альжиру, на 3 роки важких робіт. Суд прийняв на увагу, що жертва атентату була тільки поранена й після переведеної операції — живе. Підсудний подав за мотив те, що він хотів забрати в того мусульманина банку оливи та віддати її для збірки харчів для мешканців дільниці Баб ель Уед, яку військо відрізало від решти міста, переводячи там масові ревізії. Цей засуд має, за коментарями преси, велике психологічне значення для французьких фанатиків в Альжирі, які не вірили, що військо може активно поборювати їх. Оборонець заявив, що буде апелювати, бо — мовляв — військові суди є нелегальні.

У СВІТІ

● **До Альжиру** прилетіли з Франції гелікоптери під сильною охороною бойових літаків президент екзекутивної ради мусульманських діяч Абдеррахман Фарес і сім членів тієї адміністративної верхівки, яка правитиме в Альжирі під проводом головного комісара Франції у переходовому часі, в якому відбудеться всенародній плебісцит. Вони урядуватимуть в Рошер Нуар, за 30 миль від міста Альжиру. Рошер Нуар подібне на фортецю, що її береже сильна армія, з'уваги на терористичні дії Тайної Військової Організації.

● **В Індії** обрано до вищої палати парлямменту між іншими — магараджу Джайпуру Савай Ман Сінґ Багальдура, а до нижчої палати — його дружину, магарані Ґаятрі Деві, яка кандидувала з Партії свободи. Цей магараджа є його дружина неодмінно приятелі через Жінку Кеннеді й подарували їй — пару молодих тигрів.

● **Андрей Громико**, совєтський міністер закордонних справ, відлетів в минулий четвер з Женевської конференції роззброєння до Москви, заявивши на відлетному, що він перевів „корисні" розмови з державним секретарем Раском і британським міністром закордонних справ лордом Гюмом, але тут же зараз додав, що справу Берліну і Німеччини треба полагодити на базі тих совєтських рецепт, що їх Захід не може ніяк прийняти.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J

Франція проти Москви

Французький уряд видалив совєтського амбасадора з Парижу й відкликав свого із Москви. Він зробив це в реакції на визнання Москвою мусульманського екзильного уряду Альжиру, ще поки в Альжирі триває — за згодою тих самих мусульманських націоналістів — суверенність Франції. Майже водночас Франція збойкотувала з'їзд міністрів закордонних справ „великої чвірки" в Женеві й бойкотує міжнародну конференцію в справі роззброєння, заявивши, що не вірить в її успіх і що присутні там представники восьми невтральних держав, які не мають атомової зброї, зовсім зайві. Але поза тими формальними, слушними й розумними причинами стоїть ще інша, ширша, основніша: різке антисовєтське становище.

Бо з усіх 15-ох членів Організації Північно - Атлантійського пакту (НАТО), цього наймогутнішого західнього протисовєтського оборонного бльоку, насправді найвиразніше, найпослідовніше і найправильніше становище супроти Совєтського Союзу займає Франція. Це тим цікавіше, що після упадку Бісмарка в 1890 році Франція негайно використала ситуацію, щоб укласти „Священний Союз" з Росією, скріпивши його братерством зброї в першій світовій війні.. Франція й СССР вели разом від 1941-го року й другу світову війну. Її проросійська орієнтація була зумовлена сусідством з імперіялістичною Німеччиною, яка від 1870 до 1940 р. тричі неспровоковано напала на Францію. А все ж, не зважаючи на всі ці історичні факти й геополітичні обставини — нинішня Франція є найзавзятішим ворогом Москви.

Цю переорієнтацію політики і переставлення на інші психологічні рейки Франція у великій мірі завдячує теперішньому своєму президентові Шарлеві де Голеві. Як людина і державний муж, він має багато хиб, які приносять велику шкоду єдності й збройній силі Заходу, зорганізованого в НАТО. Ось так, наприклад, задивлений у „велич Франції", якій, мовляв, національна гордість не дозволяє, щоб її військо було під чужою командою, а її земля служила за базу чужим збройним силам, він відтягнув французьку середземноморську фльоту з-під командування НАТО і заборонив Америці магазинувати атомову зброю на терені Франції. Коли вже Винстон Черчил казав, що під час останньої війни найважчим його хрестом був льотринґський хрест, символ Визвольної армії де Голя, то й по нинішній день західні союзники Франції мають з де Голем дуже трудні переєправи.

Але водночас де Голь перейде в історію, як державний муж, що дивиться далеко вперед і не любить кривити душею задля тактично - дипломатичних вигід. Франція ані військово, ані економічно не має й частини тієї сили і тих впливів, що Америка. Але вона має відвагу викинути геть совєтського амбасадора, має відвагу сказати, що не Захід повинен добиватися розмов з Москвою, а Москва повинна проявити ініціятиву своїми поступками, які створили б плятформу для розмов у справі Німеччини й Берліну, бо — без такої плятформи — шкода витрачати час на зустрічі з Громиком.

У своїй останній промові де Голь затаврував совєтські атаки проти французького колоніялізму. Він ствердив, що Франція добровільно ліквідує свою колоніяльну імперію, а СССР поневолив і затуляє рота 14-ом европейським країнам. Напевно де Голь знає, що серед тих країн на першому місці стоїть Україна. Голова закордонної комісії французького парляменту, колишній прем'єр Моріс Шуман став головою новозаснованої Ліги для самовизначення народів. Колишній французький амбасадор у Німеччині й один із творців Сталево-Вугільної спільноти, Франсуа Понсе, написав у „Фіґаро" велику статтю про уярмлені Москвою народи, зокрема про Україну. Це — добрі познаки, що Франція в переломовому історичному моменті не підтримуватиме єдино-неділимої Росії, а так, як за Центральної Ради, виявить прихильність для самостійности України.

Можливості необмежені

Надрукована в нюйоркському „Новому Русскому Слові" з 28-го березня ц. р. стаття редактора цього часопису Марка Вейнбавма п. н. „І один в полі воїн" повинна привернути увагу не тільки українських організованих чинників, але й окремих осіб.

У названій статті редактор згаданого часопису прославляє відомого єдинонеділимця - україножера, російського еміграційного діяча і професора Принстонського університету Г. Чеботарьова за його активність у веденій ним боротьбі проти прийнятого Конґресом і проклямованого Президентом ЗДА закону ч. 86-90 про поневолені нації.

Входити з проф. Г. Чеботарьовим чи з його прославлювачами з цього приводу в дискусію немає ніякої потреби та й не дасть це ніякої користи. Проте, заслуговує на увагу завзяття і невсипущість, з якими він започаткував і веде свою акцію проти американської підтримки для справедливих і слушних національно - державних аспірацій поневолених Москвою народів. Саме приклад цієї активности міг би бути повчальним для представників української й інших спільнот у ЗДА, як можна вести у ЗДА інформативну роботу і які необмежені можливості відкриваються перед кожною людиною, готовою чином обстоювати свої погляди.

Не зважаючи на твердження автора статті „І один в полі воїн", що проф. Чеботарьов „звик виступати і діяти тоді, коли інші не можуть, не хочуть чи виконують важливе й конечне спустивши рукави", — конкретних прикладів якоїсь давнішої „публічної активности" проф. Чеботарьова у статті немає. Проявив себе проф. Чеботарьов щойно останніми роками, коли Конґрес прийняв закон про поневолені нації. З прикметною йому нібито „настійливістю і цілеспрямованістю", він започаткував широке листування з членами Конґресу, з професорами американських університетів та іншими особами. Надруковану ним в „Новому Русскому Слові" статтю „Торгівці ненавистю", скеровану проти ініціятора резолюції про поневолені народи, що ним, на його думку, був відомий „антирусский пропагандист" проф. Лев Добрянський, Г. Чеботарьов переклав на англійську мову і порозсилав усім членам Конґресу й уряду ЗДА. У вислідi наполегливого листування йому вдалося намовити 16 російських та американських професорів підписати спільну заяву проти закону 86-90. Цю заяву надрукував Г. Чеботарьов в англомовному журналі „Рашен Ревю" і відбитки її також порозсилав усім членам Конґресу й уряду. Крім того в цьому ж журналі в липні 1961-го року він надрукував статтю „Козацтво і революція 1917-го року", в якій доводить, що ніякої Козакії не було, що це „вигадка гітлерівських пропаґандистів", перейнята ... проф. Л. Добрянським. Кілька місяців тому Г. Чеботарьов виступив з доповіддю в жіночому клюбі Принстону, в якій намагався знеславити спроби проф. Добрянського й інших „сепаратистів" надати ще сильнішого антиросійського характеру законові 86-90. Цю доповідь Г. Чеботарьов видрукував окремою брошурою і порозсилав на відомі йому адреси.

Звичайно, вся ця діяльність Чеботарьова великих успіхів не мала. Закону про поневолені народи ніхто не береться касувати чи хоч би зміняти. Але своєю дезінформаційною діяльністю Г. Чеботарьов спричинив деяке замішання чи помилковість у поглядах провідних американських діячів на справу поневолених народів і їх право на самовизначення й державну незалежність. Тому активні громадяни української й іншої національности повинні — для протидії тенденційним намаганням Г. Чеботарьова — так само широко й наполегливо повести інформативну акцію, об'єктивну й арґументовану, спрямовану на висвітлення історичної правди і на оборону національних і державних прав народів, що їх намагаються втримати під кормигою Москви російські єдинонеділимці, послідовники російського імперіялізму. Для людей доброї волі, активних і з ініціятивою можливості справедливої протидії необмежені.

А. Заплітний

ПРАВІ ЕКСТРЕМІСТИ

II

Сенатор Янг і проф. Адамсон згідно підкреслюють, що рушійною силою, яка привела на світ праві організації, є безосновний, перескравлений та хворобливий страх за долю країни, яку приведуть до руїни ліві екстремісти з обох існуючих партій, не здібних змагатися з комунізмом.

Чи цей страх цілком безпідставний?

Безспірним фактом є, що закордонна політика ЗДА — це ланцюг малих, більших і дуже великих помилок і невдач у змаганні з російським імперіялізмом, почавши від президента Рузвелта, через президента Айзенгавера і теперішнього президента Кеннеді з квітневою виправою на Кубу, про яку писав нюйоркський тижневик „Ню Лідер" з 15-го травня 1961-го року, що, якби плян цієї горезвісної виправи укладали в Москві, то не могли б придумати нічого гіршого, як це зробили високі американські урядовці. Назвемо тільки головніші.

Президент Рузвелт вмовив у себе чи в нього умовили, що він зуміє покермувати Сталіним так, що той стане миролюбним державним мужем на західній зразок. Ішло про того самого Сталіна, кривавого деспота, який ганебно зрадив Захід в угоді з Гітлером в 1939-му році, який напав на Фінляндію, якого викинено з Ліґи Націй. Ця наївна віра привела до втрати незалежности цілого ряду держав, які по сьогоднішній день караються в російській неволі, посунула кордони російської імперії глибоко в серце Західньої Европи.

За президента Г. Трумана втрачено Китай з 500 мільйонами населення. Заяву президента Айзенгавера про те, що ЗДА ні в яких умовах і ніколи не підуть на зачіпну війну з жадною країною, зрозуміли Кремлівські головачі як певність, що їм піде безкарно всяка аґресія на будь-якому місці земної кулі, якщо вони не нападуть безпосередньо на ЗДА. З цієї заяви у Москві дуже часто робили й роблять для себе вжиток. Правда, були хвилини, коли ЗДА, приперті до стіни, показували свою силу (наприклад, збройний виступ в обороні Кореї), але ці моменти були рідкі і їх затемнювали дуже важкі невдачі.

Тривогу на низах підсилювала обставина, що ЗДА блискучо виграли світову війну, мали довгий час монополь на атомову зброю, величезну моральну і матеріяльну перевагу над СССР і могли впорядкувати світ згідно з своєю волею.

Такий погляд підтверджує ось така заява сенатора Дірксена, вміщена в конґресовому протоколі: „Я вважаю трагедією нашого часу факт, що пересічний американець, так звані малі люди виявляють надзвичайне відчуття тривоги і глибоку турботу, коли йде про комунізм і загрозу, яку він несе для нашого майбутнього, тоді як багато наших провідників, в руках яких наша доля, ще й дотепер цілковито неспроможні зрозуміти ані ментальности, ані психології, ані тактичних ходів комуністів. Не минає дня, щоб я не натрапив вступної чи звичайної статті або не почув промови когось з провідників нашої нації, з яких не визирала б цілковита нездібність розуміння комунізму. Всі наші невдачі, всі удари, які на нас впали, всі наші розчарування випливають з цієї дивовижної неспроможности зрозуміти комунізм, і то в людей, які в інших справах показали себе фахівцями високої кляси".

Навіть побіжний погляд на діяльність деяких центральних державних установ в ЗДА викликає велику тривогу. Візьмімо, наприклад, інформації, що їх подала редакція „Рідерс Дайджесту" в січні ц. р., вміщуючи розвідку Ф. Клюкгона „Чи Державний Департамент веде нас на манівці?".

Автор цієї розвідки підтверджує знаний факт, що машина комуністичної аґресії працює безжалісно і невпинно, що вона завдає нам поразки в різних місцях земної кулі. Нарід питає, де є наші фахівці від закордонної політики? Чому вони так само не вміють змагатися?

Автор, який довший час працював на вищих щаблях Державного Департаменту, каже, що вина наша бюрократична дипломатія, бо вона ніяк не хоче признати факту, що ворог хоче нас знищити. Державний Департамент заводить тому, що його урядовці знають тільки один засіб ліквідувати всі спірні справи, а саме — поступки. В практичній дії вони керуються такими ідеями: а) еволюційною, згідно з якою по якомусь часі сателіти стануть незалежними і сама Росія зміниться. Як це має статися і коли? Це нікого не турбує; б) З большевиками можна погодитися, і колись до такого порозуміння прийде, потрібно тільки знайти відповідну форму. Що за Москвою є довжезний список зламаних договорів — цього не береться до уваги; в) Зменшувати напруження, тобто не пускати в світ інформацій, неприємних для Москви.

В цій установі, каже далі Ф. Клюкгон, існує кругова порука. Чого б злого урядовець не зробив, він не дістане за це ні догани, ні кари, — товариші і зверхники все замнуть і затушкують. І тому винуватець певний, що йому волос з голови не спаде. Списки службовців, їхнє минуле та переходи на вищі щаблі — все це так засекречено, що до них не має права заглянути навіть сам державний секретар.

Вже від 1959 р. посилали амбасадори ЗДА в Гавані і Костаріці, розвідка Пентаґону, Еф-Бі-Ай і Сі-Ай-Ей до Державного департаменту секретні звідомлення, що Кастро перебуває в постійному контакті з комуністичними російськими емісарами, що незабаром Куба стане комуністичним бастіоном, якщо негайно не вжити належних заходів. На всі ці звідомлення не було ніякої реакції. Вони застрягали під сукном в якогось урядовця. Якщо йде про кубинську виправу, то ця справа виглядає так:

Державний секретар Гертер покликав до Вашинґтону амбасадора в Костаріці Вільора і доручив йому опрацювати плян виправи. В міжчасі прийшов новий президент. Амбасадор опрацював плян, в якому була передбачена участь американського воєнного летунства, як необхідна передумова успіху. Про це в Державному Департаменті добре знали. Пізніше амбасадор довідався, що урядовці цієї установи і Білого Дому опрацювали новий плян, але зміст у його не подали нікому до відома.

Наведена стаття „Рідерс Дайджесту" викликала ще більше занепокоєння, бо напевно в уяві багатьох читачів цього місячника виросла ця установа на якусь могутню комуністичну фортецю, якій не можуть зломити карку ні державний секретар, ні Президент, ні Конґрес, ні всі вони разом узяті.

Більш-менш так само дістьcя по всіх установах, в яких

(Продовження на 3-ій стор.)

Юрій Таркович

РОЗМОВА З ЧЕСЬКИМ ВТІКАЧЕМ ВІД БОЛЬШЕВИЗМУ

Ми мали нагоду познайомитися з чехом, який відносно недавно втік із самої Праги до Західньої Німеччини, а звідтам еміґрував до ЗДА. Його прізвища, зрозуміло, не можемо подати, бо він там, за залізною заслоною, залишив рідних та приятелів. Назвемо його популярним чеським прізвищем Новак. Це — молодий чоловік, дещо понад 30 років, працював і рівночасно вечорами студіював у знаменитому Карловому університеті, що є найстаршим університетом в Середній Европі.

Новак усе хвалить у вільному світі. Все йому подобається і все приємно вражає в порівнянні з тим, що він бачив у Чехо - Словаччині, де, як відомо, життя краще як в СССР і в інших сателітних країнах, крім, може, Східньої Німеччини, якій Хрущов мусить більше дозволяти з огляду на психологічний вплив Західнього Берліну.

У Західній Німеччині Новак потрапив до відомого табору „Валка", біля Нюренберґу, але дуже скоро влаштувався, як звичайний робітник, на фабриці в самому Нюренберґу, бо в Німеччині майже катастрофальна нестача робітної сили, не зважаючи на 10 мільйонів втікачів із Сходу, з того майже 4 мільйони із Східньої Німеччини.

У Нюренберзі Новак заробляв відносно небагато, 2.40 марки на годину, але був вдоволений із умов праці. Казав, що в Чехо - Словаччині він ніколи не заробляв стільки, хоч працював властиво як кваліфікований робітник. Його заробіток приблизно в три рази перевищував те, що він заробляв удома.

У Чехо - Словаччині треба працювати цілий місяць, щоб купити плащ чи убрання. Відомо, що та країна славна була колись на цілу Европу своїми дешевими й високоякісними текстильними виробами. Чеське взуття погане і дуже дороге: треба цілий тиждень працювати, щоб купити пару черевиків. А перед другою світовою війною було воно, мабуть, найдешевше в цілій Европі. Відома фабрика „Батя" була колись найбільшою в світі фабрикою взуття.

В усьому цьому винна — каже Новак — комуністична система і експлуататорська політика Москви, яка нібито допомагає Чехо - Словаччині харчами, але в дійсності грабує цю країну. Чехи, колись великі русофіли, цілковито розчарувалися в комунізмі. Новак в університеті мусів вчитися російської мови на протязі 5 семестрів, склав іспити з цієї мови, але по-російськи зовсім не вміє говорити. В чому справа? „Ані я, ані інші чехи - студенти не навчилися російської мови з тої простої причини, що ми мусіли вчитися і тому вчилися неохоче". Чеський студент з правила говорити російською мовою не хоче, хіба партійні активісти, яких кожний чех уважає за зрадників.

Великою проблемою для Праги є й далі Словаччина. Новак казав, що коли він був на Словаччині, то куди б не заходив, до кого б по-чеськи не звертався, ні один словак йому не відповідав. В ресторанах кельнерки не хотіли його обслужувати. Ненависть словаків пояснює він тим, що за допомогою чеських жандармів запроваджувано комунізм на Словаччині, і словаки не можуть того забути.

В Чехо - Словаччині Новак зустрічав багато закарпатських українців, які не захотіли вертатися в Карпатську Україну по 1945-му році. Чимало з них служило в армії ген. Свободи, в 1943 р. зорганізованій переважно із закарпатців, що поневірялися по совєтських концентраційних таборах, здебільша на Колимі. Це були ті люди, які в 1941 році втекли до СССР, шукаючи порятунку від мадярського переслідування. За різними джерелами втекло тоді майже 40 000, з яких половина згинула в концтаборах і тюрмах. Яких 10 000 молодих закарпатців полягло в боях.

І врешті наш запит: як вам подобається Америка?

Новак відповідає, що ЗДА у порівнянні з Чехо - Словаччиною — це просто рай на землі. Він ніяк не може зрозуміти, чому деякі американці й іміґранти нарікають на цю благословенну країну. „Ви самі не знаєте — каже Новак — як вам добре і які ви щасливі; ви не знаєте, що це значить, коли нема ані хліба, ані свободи". Справді, ми це іноді забуваємо, хоч здаємо собі справу із життя в комуністичних країнах...

I. Світ

ВЕЛИКИЙ КИТАЙСЬКИЙ РЕФОРМАТОР

В столиці Формози, Тайпеї, помер 24-го лютого ц. р. один із найвизначніших наукових і культурних діячів Китаю, д-р Гу Ші.

Помер від серцевої атаки під час праці в Китайській Академії Наук, президентом якої він був від 1958-го року.

Академік Гу Ші був не тільки ученим, але й політичним діячем, який не знав компромісів і тому часто заходив у конфлікти з урядом за мирних часів, під час війни й зовсім недавно. Ці конфлікти випливали з його глибокого переконання, що від правди не вільно відхилятися навіть заради найбільших політичних вигод.

Нам повелося вперше почути про цю видатну людину під час останньої війни від приятеля - китайця, абітурієнта університету Сент Джан в Шанґаї, з яким довелося співпрацювати довгий час. Вдруге була про нього розмова в Тайпеї, в музеї університету, з проф. Фанґом.

Життя Китаю тісно пов'язане з життям і працею Гу Ші. Він був найвидатнішим ученим модерного Китаю, філософом надзвичайної ясности думок, але поза тим був лідером великого літературного руху в письменстві, який сміливо можна назвати „китайським літературним ренесансом".

Як молодий студент Гу Ші перейшов усі етапи захоплень, зміни почувань і нахилів, щось подібне, як описав Лінґ Ю-танґ у своїй книзі „Від поганина до християнина". Гу Ші в студентських роках підпав під впливи атеїстів, бо приналежність до конфуціянства не давала йому великої відпорности, але потім прийшли впливи глибоких релігійних мислителів, і він став деїстом, захопившись оптимізмом у поглядах на життя приземне і потойбічне.

Здобувши освіту в Америці, д-р Гу Ші займав якийсь час пост канцлера Пейпінґського університету, був кілька разів амбасадором Китаю в Америці і в 1936 р., коли Гарвардський університет святкував свій 300-літній ювілей, дістав почесне відзначення цього університету.

Він був пристрасним антикомуністом, але задля справедливости розірвав на якийсь час відносини з Чіянґ Кайшеком, коли побачив у його діяльності загрозу для персональної свободи людини, коли не міг стерпіти зловживання владою членів тодішнього уряду Чіянґ Кай-шека.

В історії Китаю Гу Ші записаний як людина, яка звільнила китайську літературу від пут, що гальмували її розвиток. Треба сказати, що перед виступом д-р Гу Ші все, що виходило друком в Китаї з ділянки літератури, філософії, релігії, виховання й освіти, писалося згідно з традицією так званим „вен-лі" — мертвою, клясичною мовою. Китайці витрачали дуже багато часу на вивчення „вен-лі".

Вихованець Колумбійського та Корнельського університетів, декан факультетів англійської літератури та европейської філософії в китайських університетах, Гу Ші бачив, що китайська культура в її дальшому розвитку має стати амальґамою західньої та східньої культури, і що такий розвиток гальмуватиме стереотипна китайська літературна традиція „вен-лі". Він зрозумів конечність „літературної революції", яка має принести свободу китайської мови в письмі й в розмові.

1-го січня 1917-го року д-р Гу Ші видав „літературний маніфест", в якому закликав усіх китайців вживати для всіх видів письма „паї-гуа", т. з. мандаринської мови, яку вживають населення північного Китаю і майже всі освічені китайці.

Через чотири роки після проголошення маніфесту Гу Ші та його друзі - послідовники мали вже такий вплив, що міністерство освіти видало декрет про запровадження мови „паї-гуа", як викладової, в початкових школах. Результат був надзвичайний, і незабаром після того міністерство поширило свій декрет на середні школи та адміністрацію. Цей рух поширився ще більше, коли вийшов з друку перший словник мови „паї-гуї".

Зокрема великий успіх мала ця реформа на південь від Шанґаю, де мова населення — власне десятки її діялектів — значно різниться від кантонійської мови.

Можна гадати, що свою реформу започаткував Гу Ші під впливом американських та англійських місіонарів, які друкували в Китаї переклади Біблії у т. зв. мандаринському стилі, що є розмовною мовою більшости населення. Ця реформа дала величезний поштовх розвиткові друкованого слова — книжок, газет, журналів.

Реформа письма вже віддавна тяжіла над культурним життям Китаю і спроби замінити китайські „характери" латинськими літерами протестантські місіонарі робили в Фукієнській провінції вже сто років тому. В 1923 р. постав комітет дослідів над „романізацією" китайського письма. В 1926 р. Лінґ Ю-танґ запропонував свою систему фонетичного письма з допомогою латинки, яка мала б допомагати у вимові „характерів". Але урядові чинники не апробували його системи.

Гу Ші в своєму поясненні до „маніфесту" писав, що в майбутньому Китай напевно матиме свою абетку, але відразу перейти на абетку неможливо, бо китайське письмо „характерами" має забагато моносилябітів, і тому спочатку треба запровадити повсюди „паї-гуа".

Реформи, що їх так гучно проголосили комуністи з Пейпінґу, натрапили на великі труднощі й фактично йдуть шляхом, запропонованим Гу Ші.

Д-р Гу Ші народився в Шанґаї 17-го грудня 1891-го року в родині славного географа Гу Чзан. Його мати, на 30 років молодша за батька, була неграмотною селянкою, яка ніколи не пізнала щастя читати написаного її знаменитим сином. Д-р Гу Ші мав двох синів, один з яких живе нині в Америці, а другий залишився в Китаї. Комуністи змусили цього сина в пресі відмовитись від свого великого батька, знеславити його. І це було найбільшою трагедією для д-ра Гу Ші.

Софія Парфанович

ПОЇЗДКА ДО ЕВРОПИ

(7)

Ось декілька цифр, що насвітлюють життя цих людей:

Енциклопедію друкується в 3.500 примірниках. За чотири томи передплатник платить 50 долярів. Мають 2 тисячі передплатників. Видатки видавництва становлять 500 долярів місячно: працівники, друк, адміністрація, пошта тощо. Якби навіть прибуло ще 1200 передплатників і розійшовся цілий наклад, мали б все ж 30-40 тис. долярів дефіциту. Як же живуть - животіють ті люди? Головно з датків... Допомогти їм конче треба! Стоять же на передовій стійці в боротьбі за українську культуру.

З ними я їла більше як скромну вечерю, і прикро та соромно мені було доторкатися тих тонісіньких кусників ковбаси, порізаних помідорів та яєць. За столом нас було дев'ятеро, а харчу було стільки, як буває на дві-три особи в Америці.

З тяжким серцем я покидала Сарсель. Не сподівалася знайти там палат і добробуту, але думка про цю жменьку працівників, закинених у припале пилом французьке село, пригноблювала й змушувала шукати способу допомогти їм.

У Парижі я старалася ще зустрітися із знайомими або познайомитися з місцевими українцями, щоб виробити собі виразний образ їхнього життя. Редактор Голіян і його дружина заряджують будинком, до якого я заїхала, і допомагають людям, що потребують поради, головно в еміґраційних справах. Моя шкільна товаришка О. Гнатюк з празьким лікарським дипломом працює як санітарка, доглядаючи хворих. Як і деінде, у Франції не признають чужинецьких дипломів, але тут, крім того, не допускають до студій і нострифікації. Інженер Жуковський і п. Митрович працюють в торговельних фірмах. Поетка - мистецтвознавець М. Калитовська працює в „Єдності", в бюрі опіки над утікачами, там же у відділі молоді працює студентка, початкуюча поетка К. Гузар. А Люба Вітошинська, з якою лучать мене львівські переживання, піклується дітьми і принагідно дописує до жіночих журналів.

Жінки в Европі

Хоч заголовок цей може й атракційний, мушу згори заявити, що нічого надзвичайного в Европі я не побачила, коли йде про жінок. Щоб пізнати їхнє життя, треба побути довше на одному місці, нав'язати зв'язки з місцевою публікою, ввійти в її круги. Коли ж ви, як туристка, їдете з місця на місце, у вас немає ані часу, ані нагоди це зробити. Тож про життя людей ви думаєте так, як воно впадає вам у вічі.

Українки в Лондоні і в Парижі скромні й працьовиті. В Англії загалом менше жінок працює поза домом, як в інших країнах. В крамницях і бюрах найчастіше зустрічаєте чоловіків на роботі, яку в Америці виконують майже виключно жінки. Може „бизнес" в Европі не такий буйний як в Америці. Найбільше працюючих жінок я бачила в Німеччині, властне в Франкфурті, але це місто є наче вирізком Америки, відбудоване на американський зразок з знаними супермаркетами, крамницями „селф - сервіс". Не видко, як було колись, жінок-кондукторок в трамваях, жінок-шоферок. Як і в усіх країнах, позначається й тут поворот жінки до жіночости і її атрибутів: хати й сім'ї.

Одним із зовнішніх виразів цього є одяг. Штани, довгі чи короткі, в яких так багато видно було колись жінок, просто зникли з вулиць. І то всюди, де я побувала, навіть для туристики в горах. Одна молода американка розказувала мені, що її тітка, швайцарка, „мало не померла", коли вона приїхала до неї в штанах, і, зараз же заборонила їй їх носити. Навіть у купелевих місцевостях, над морем, зустрічаєте їх дуже мало, хібащо на пляжі, як купелевий костюм. Тут можна побачити і „бікініс", але не так часто, як в Америці. На вечірніх променадах жінки одягнені дуже гарно, елеґантно і акуратно, багато краще як в Америці, може тому, що в Европі і досі шиють суконки до міри.

Якщо йде про міста й будні, то жінки ходять поголовно в бавовняних чи полотняних матеріялах, при чому звичайно блюзки поверх спіднички. В Англії й Франції завжди до суконки светерок, головно в Англії. Правда, там клімат змінливий, але навіть в дуже гарячі дні англійка не розстається з светерком. Француженки на вулицях і в метро одягнені дуже скромно, інколи навіть бідно.

Ще одне впало мені в око, і то головно у Франції: жінки там не малюються. Або ледве-ледве. Зник яскравобагряний олівець до губ. Коли я звернула на це увагу, одна студентка сказала, що тепер така мода, і показала „безбарвний" олівець, зовсім блідий, так що губи виглядають як природні.

Панчіх жінки майже зовсім не вживають. Під цим оглядом вони в усіх країнах солідарні. Багато з них мають яскраво намальовані нігті на ногах і всі носять відкриті черевички, сандалки тощо. Ясна річ — уліті. Як взимі, не знаю, але думаю, що там менше носять непрактичних найлонових чи інших синтетичних панчіх, бо европейка не може викидати грошей так, як це робить американка.

Антін Рудницький

МОЯ КОМПОЗИЦІЯ ДО СЛІВ ШЕВЧЕНКОВОГО „ПОСЛАНІЯ"

(До концерту „Кобзар" — Кобзареві, 8-го квітня в „Фешен Інститут в Ню Йорку)

Коли б в 1959 р. хтось запитав мене, чи думаю в найближчому часі знову писати якийсь більшого розміру хорово - оркестровий твір, то відповідь була б: „В найближчому часі — рішуче ні! Оркестровий твір, чи якийсь сольово - інструментальний, або камерний — так; але хоровий — ні"! Після трьох великих хорово - оркестрових творів, які я написав в кількох останніх роках — симфонічні поеми „На світанку", „Пролог" („Мойсей") та кантата „22 січня 1918" („Січнева"), ця ділянка творчости в той мент мене просто не цікавила.

Та зустріч на Союзівці з нашими видатними вченими, д-ром С., який бажав такої зустрічі для обговорення якихось плянів, чи ідей, незабаром змінила всі мої композиторські задуми. Д-р С. розповів мені про бажання НТШ в проводі якого він був і є досьогодні, одним з чолових представників — відзначити надходячі роковини 100-ліття смерти Шевченка якимсь небуденним, особливо святочним Концертом. В ході розмови виникла думка, що в такому концерті мусіли б взяти участь, спільно, репрезентаційні хори Ню Йорку, Філядельфії і Нюарку, та, що програма концерту повинна складатися з найкращих творів до слів Поета, по можливості, частинно зовсім нових. Тут д-р С. зразу замітив, що „очевидно, ми рахуємо, що ви щось напишете для цього Ювілею"! Я змісця з подякою відмовився з вище поданих причин.

Коли в пізнішому листуванні з д-ром С., він постійно вертався до цього ж самого, думка про якийсь хоровий твір до слів Шевченка мимоволі почала не давати спокою. Почав я переглядати „Кобзар" — й постійно вертався до „Посланія". Приманювала в цій поемі різнородність настроїв, таємничо - ліричного вступу, драматичних закликів „Розкуйтеся, братайтеся"!, чи „Схаменіться! Настане суд"!, та величі й мудрости таких віщих фраз, як „в своїй хаті своя правда, і сила, і воля"!, чи „Учітеся брати мої", або „Обніміте, брати мої, найменшого брата". Коли ж ці думки й слова Поета почали глибше западати в пам'ять, одночасно, непомітно почала працювати творча фантазія. Почали з'являтися і звучати в голові — мелодії, теми, ритмічні й гармонічні звороти, вокальні й оркестрові ефекти. Очевидно, від самого початку мені було ясно, що ця могутня поема потребує аналогічного могутнього, музично - монументального оформлення. Як звичайно, від цих перших, ще майже несвідомих й хаотичних ідей до їх свідомого, поступенного оформлення, був тільки один крок, і твір почав набирати конкретної форми.

Ціла поема, як її написав Шевченко, відразу мені здавалася задовгою для музично - вокального твору і чимало її стрічок, на мою думку, послабили б у музиці враження сильніших попередніх. Тому я й вибрав з поеми тільки те, що мені здавалося найосновніше для композиції, й що давало можливість контрастів та виразного поділу на окремі частини. Очевидно, такі слова, як „В своїй хаті своя правда, і сила, і воля"! аж проситься, щоб ними закінчити першу частину; знову „Нема на світі України, немає другого Дніпра" такі повні туги за рідним краєм, що ті, які слідують в поемі, в музиці не змінили б враження, а тільки його послабили б. Тому я рішив для другої частини використати тільки ці слова — й нічого більше.

Укладаючи й оформлюючи музичні ідеї та їх розробку в голові, як звичайно, під час постійних роз'їздів автом (до яких я примушений, мешкаючи „на селі", бо 70 миль від міст, де працюю), при „Посланію" я мав вийняткове щастя: одна за одною родилися музичні думки, які зразу — в своїй первісній формі, надавалися до тематичної обрібки. Правдива благодать для композитора! Отже такою щасливою ідеєю вважаю сам початок „І світає, і смеркає" тому, що вона вповні надавалася й до використання при закінченні цілого, що внесло характер повної суцільности твору; такою щасливою ідеєю була тема першої фуги („В своїй хаті..."); дальше, простенька, але зворушлива мелодія сопранового сольо другої частини, яку можна було використати для цілої частини взагалі; і, врешті, мабуть найбільш вдала, тема музичного оформлення слів „Обніміте, брати мої", вперше представлена віольончельовим сольо, опісля повторювана в різних видах і змінах напротязі решти четвертої частини, аж до кінця.

Симфонічний вступ, перед першим вступом хору, монотематичний, себто весь побудований на одній музичній ідеї, ритмічного характеру, яка за кожним новим повторенням наростає динамічно; коли вона осягає кульмінаційну точку насичення, вона раптово переривається й „фортіссімом" повної оркестри переходить у співучий речиталь віольончелі - сольо, що створює відповідний настрій для таємничо - ніжного вступу хору „І світає, і смеркає". Так само тріюмфально-масстатичний початок симфонічного „інтермеццо" між першою і другою частинами міняє свій настрій на спокійно - ліричний (сольо обоя з арфою), який переходить в мелодію сопранового сольо „Нема на світі України...".

Найбільшою сольово - симфонічною частиною твору є інтерлюд між третьою й четвертою частинами. На його матеріялі, чи пак на його темах, побудовані хорові частини четвертої частини, оформлення слів „Учітеся, брати мої" та між - тематичні епізоди.

Праця над „Посланієм" йшла в справді рекордовому темпі і в травні 1960 р. була закінчена. Тому, на засіданнях Управи Союзу Українських Хорів Америки, до якої НТШ, чи пак створений Комітет влаштовання Шевченківського Ювілею, звертався з проханням взяти участь, а то й організувати музичну програму Ювілею, я, як головний диригент СУХА, представляючи проєкт програми, міг в ній намітити вже й виконання „Посланія".

Незабаром опісля, літом, користаючи з заповіджених відвідин диригента дітройтської „Трембіти", п. Курила Цепенди (з дружиною), я запросив до себе на той день також голову СУХА, інж. Осадцу, диригентів „Думки" пп. Крушельницького й Задорожного, представників хору „Трембіта" в Нюарку, та представників Управи філядельфійського хору „Кобзар" пп. Оляницеву, Ол. Левицького та Сулковського. Перед цим збором хорових „спеців" й відбувся „громадський перегляд" „Посланія". Оркестрову партію виконували на двох фортепіянах мій син Роман і я, одночасно, по можливости, виконуючи й хорові частини. Сопранове сольо співала моя дружина, віолончельове сольо грав наш молодший син, Доріян. Ці родинні функції, на жаль, не могли включини і баритонового сольо, тому, що голос автора - композитора напевне був би зіпсував усе враження твору!

Коментарі присутніх, по вислуханні цього довгого, сорокхвилинного твору, були дуже похвальні і впевнили мене, що твір справді вдалий. З тим більшою цікавістю я очікував виконання „Послання" з великою масою співаків трьох злучених хорів, з великою, повною симфонічною оркестрою. СУХА подбав про прегарно зроблені копії хорових партій, для усіх трьох хорів — й праця над розучуванням мала початися в усіх трьох хорах осьось.

Відомо, а може між громадянством ще мало відомо, що Комітет влаштовування цього намічиного Шевченківського Ювілею, десь за два - три місяці розв'язався, в наслідок некомпетенції перевести Ювілей. Це слово сам Комітет вибрав для пояснення свого розв'язання. Історія цього Комітету й його „праці", в атмосфері майже цілковитої байдужности представників окремих організацій та товариств, не належить до світлих сторінок нашого культурного життя, й не місце тут про це розписуватися. Та остаточний наслідок відомий: всі величаві пляни величавого Ювілейного Концерту, який, до речі, мав бути повторений у Філядельфії і Ню Йорку — не здійснилися.

У такій ситуації я рішився на сміливий крок: приготовити „Посланіє" до виконання тільки одним хором — Філядельфійським „Кобзарем", себто „моїм" хором. Думка була сміливa тим, що „Посланіє" — твір куди більший і важчий, як усі інші, які (чи буд-який український хор взагалі) „Кобзар" будь - коли виконував — включно з усіми моїми попередніми, і його вивчення ставило хор перед справді сизифовим завданням. Та знаючи свій хор і його спроможності, я рішив почати працю, в якій мені незвичайно помічною була моя „права рука" піяністка хору, Роксоляна Гарасимович, і за розмірно недовгий час, бо тільки від останнього літа, хор „Кобзар" не тільки вивчив „Посланіє", але й по спарвжньому „зрісся" з цим твором. Так само всі солісти вивчили свої нелегкі партії не тільки сумлінно, але й згідно з усіми інтенціями автора: баритон Лев Рейнарович, сопрани Марія Мурована та віончеліст, мій син, Доріян.

На жаль, співучасть повної симфонічної оркестри, для якої твір написаний, була неможлива. Очевидно, що цей твір можна б виконувати тільки професійна оркестра — а її „юнійна" оплата йшла б в тисячі долярів. Я рішився заступити її двома фортепіянами, зробивши для них відповідну редакцію. Та обоє піяністи, Роксоляна Гарасимович та мій син, Роман, виконують свої партії з таким запалом, що вони не тільки дають досконале музичне тло для [illegible] твору, але, як показав досвід недавнього виконання „Послання" у Філядельфії, слухачі й не помічують неприсутности оркестри.

На протязі моєї довголітньої композиторської діяльности, серед десятків написаних творів великого розміру й маштабу, рідко який вдоволив мене так, як „Посланіє" й рідко який дав це почуття повного вдоволення, що всі музично - творчі задуми в творі вповні переведені. Та наскільки музичне оформлення Шевченкової поеми „І мертвим, і живим, і ненародженим землякам — моє дружнєє посланіє" вірно й правдиво передає слова, зміст, настрій і думки Поета, — про це хай скажуть слухачі Концерту „Кобзар" — Кобзареві, в Ню Йорку, в неділю 8-го квітня.

З життя Наукового Товариства ім. Шевченка в ЗДА

Доповідь проф. д-ра М. Величківського

На черговій Науковій Конференції Економічної Комісії НТШ, проф. д-р Микола Величківський виголосив незвичайно цікаву доповідь на тему „Злочин комунізму в сільському господарстві СССР". Конференція відбулася 23 вересня 1961 р. На вступі прелеґент обговорив справу незадовільних урожаїв в СССР, яка то справа була предметом нарад Пленуму ЦК КПСС в січні 1961 р. Як повідомляли совєтські часописи — цей незадовільний стан сільської совєтської господарки стверджено не тільки в РСФСР, але також і в Казахстані та в Україні. Доповідачам, що реферували ці справи на Пленумі, закидувано неправдивість статистичного матеріялу та перебільшування наведених ними — для рятування ситуації — цифрових даних. Зокрема треба зазначити, що на Україні була, внаслідок великих морозів, пошкоджена озимина, а посуха в часі веґетативного періоду знищила у великій мірі ярі культури.

Прелеґент зазначив також, що на неґативний урожай в Казахстані, Поволжі, Кубані і в Україні, особливо в її південних районах, вплинула передусім посуха. До цього треба ще й додати вплив чорних буревіїв з Казахстану із розораних цілинних земель. Розорювання цих земель, переведене з наказу уряду, принесло в результаті велике лихо в сільському господарстві СССР, а спричинені посухою чорні буревії нанесли непоправну шкоду цим землям. Також і в степовій Україні, через відсутність охоронного діяння лісу, суховійні вітри та чорні буревії з Казахстану спричинили поважні шкоди в сільському господарстві.

З черги проф. Величківський обговорив практичні наслідки совєтського закону з дня 5 травня 1961 р. про „боротьбу з дармоїдами і неробами". Цей закон цілковито паралізує приватну ініціятиву селянина та змушує його працювати лише в колгоспі на жебрацькій державній заробітній платні, з якої ані він ані його рідня вижити не може. За виконуванням цього закону доглядають не тільки міліція і суд, але й „трудові колективи", а тим, що добули які небудь засоби з приватної ініціятиви (після виконання приписаної їм праці в робочий час), загрожує виселення з даної місцевости на протяг 2-5 років, з обов'язком притягнення до праці в новому місці поселення та конфіската набутого нетрудовим способом, майна (Известія з 11 травня 1961 р.). В числі „Известій" з дня 14-го травня 1961 подано приклади нетрудового способу набуття приватного майна, а саме розведення екзотичної риби, годівля кріликів, розведення бджіл, продаж м'яса кріликів і ін. Комуністична влада боїться, щоб приватна ініціятива присадибного колгоспного господарства не почала „збагачувати" селян і щоб вони не пішли капіталістичним шляхом розвитку, всупереч комуністичній теорії.

Ця цікава і вичерпна доповідь викликала живу дискусію, в якій забирали голос проф. Мартос, п. Сеник, о. прот. Ткачук, п. Турецький та інші.

Р. К.

ПРАВІ ЕКСТРЕМІСТИ

(Продовження зі ст. 2-ої)

вимогою успішної праці є глибоке знання і розуміння справ Східньої Европи і так званого „російського комплексу". В згаданому вище тижневику „Ню Лідер" читаємо: „Центральна Розвідча Агенція (СІА) ніколи не розуміла прагнення народів до соціяльних реформ і національних рухів, які потрясали світом. Частину нашого російського розвідчого апарату ворожа контррозвідка розшифрувала через комуністичну інфільтрацію російської групи солідаристів і його так званого російського підпілля".

Ці дуже обережні натяки можна перевести на звичайну мову в такий спосіб: до протикомуністичної розвідки запрошено було російську еміґраційну групу так званих солідаристів, які допустили до себе комуністичних аґентів що подали Москві всі деталі американської розвідчої акції і розкрили її розвідчиків. Додаймо від себе, що якби навіть вдалося прочистити установу від інфільтрованих елементів, то останутся в ній, як вирішні інформатори, білі росіяни, які будуть так само насвітлювати події в Східній Европі під кутом зору „єдиної і неділимої", представляючи у викривленому світлі не-російські народи та їхні визвольні змагання.

Появу в ЗДА так званих правих екстремістів треба оцінювати передусім як знак, що не все в цій країні впорядкованому насвітлювати події в Схід. Европі, що є справи і проблеми, які, не знаходячи правильної полагоди, викликають замішання і неспокій всередині держави та поразки назовні.

Чи дотепер нескоординовані і часто відрухові реакції кол американського громадянства на офіційну закордонну політику — поважного числа представників американської науки і преси супроти російського імперіялізму, приведуть до створення окремої консервативної партії, чи вплинуть на зміну структури, тактики і дії Республіканської партії — покаже майбутність.

Недавня поява „Ліберальних Листів" — в яких значна частина політичних діячів ЗДА, представників науки і великої преси явно і беззастережно стала на позиціях дефетизму і капітуляції перед Москвою, не дає надії ні на скоре заспокоєння країни, ні на легку розв'язку наболілих справ.

Концерт піяністки Люби Жук в Ню Йорку

Вже відома Ню Йоркові п. Люба Жук з Канади знову завітала до нас. 17-го березня в залі Українського Народного Дому відбувся її фортепіяновий концерт.

На цей раз велика і змістовна програма включала і твори Шопена, яких ми ще не чули у виконанні Люби Жук. Присутні мали нагоду констатувати, що обдарована піяністка зробила поступ у своєму мистецтві, що свідчить про її невпинну і серйозну роботу над собою.

Різноманітна програма концерту складалася з творів українських композиторів: Лисенка, Нижанківського і Грудина, та романтиків: Бетговена, Шумана, Брамса і Шопена.

Цікаво було почути добре виконання оригінальної „Сюїти" Нижанківського, яка створена в дусі французьких імпресіоністів.

Прозорий, легкий піянізм і тонкі гармонії цього твору свідчать про культуру і смак її автора. „Баркароля" Лисенка є твором, на жаль, позбавленим піянізму і певної динаміки, і тому звучав якось кволо.

Добре була виконана Токката Грудина. Ця композиція потребує великої і сильної руки. П. Л. Жук виконала токкату з певним піднесенням; дещо інтерпретувала „по своєму", але загальну думку автора подано правильно.

Найбільш відповідальним твором програми була соната Бетговена (оп. 81). Ця глибока і трудна соната має три частини, кожна з яких є певним контрастом до двох інших. Соната вимагає від піяніста розвиненої і різноманітної техніки, динаміки і розуміння стилю. Тим більше є відповідальне її виконання, що твір цей має програму, тобто „сюжетовий зміст", але поданий автором тільки загально, як тези. Тим трудніше зберегти почуття міри і збалянсувати експресію виконання в такий спосіб, щоб нічого не перебільшити.

В цьому розумінні сонату виконано, можна сказати, бездоганно; і це є велика перемога молодої артистки.

Рапсодія Брамса звучала добре, переконливо, з відповідним ударом і манірою.

Легко і прозоро звучали „Метелики" (Масковий баль) Шумана; і у цьому творі піяністка знайшла щось „своє", але це було у стилі і відповідало змістові композиції.

Приємною новиною для Ню Йорку були твори Шопена, які п. Люба Жук грала тут уперше.

Вальс, Ноктюрн і Скерцо були поетичні і цілком в дусі шопенівської романтики: і тому (на мою думку) Люба Рук на майбутнє не мусить обминати Шопена, для якого вона має гарний тон і виконання творів якого може завжди прикрасити і збільшити успіх концерту.

Численна публіка щиро і тепло вітала молоду піяністку, яка мусіла грати ще на біс.

Проф. Володимир Грудин

● **Уряд Публічного Здоров'я** дозволив продукувати третій рід вакцини проти поліо, яку винайшов д-р Сейбін, і яку заживається доусно. Цього року поведуть широку кампанію, щоб нащепленням всіх дітей та деяких річників старших осіб зовсім зліквідувати цю грізну недугу дитячого паралічу.

ПРЕСОВИЙ ФОНД „СВОБОДИ" І ЇЇ ВИДАНЬ

На цьому місці друкуємо імена тих ВШ Громадян, що надіслали свою добровільну доплату до передплати та свою пожертву на Фонд „Свободи" та її видань: англомовного „Українського Тижневика" і дитячого журналу „Веселка", і потверджуємо з подякою висоту одержаної суми.

СПИСОК Ч. 17

В. Лесюк, Шикаго	$ 10.00	А. Віблей, Йонгставн	1.00
А. Семочко, Вінфілд	5.00	М. Сидорак, Філя.	1.00
І. Кокольський, Вунсакет	5.00	З. Томків, Дітройт	1.00
М. Стахура, Йонгставн	5.00	С. Дурич, Клівленд	1.00
С. Крижанівський, Бруклин	4.00	Й. Гловацький, Вунсакет	1.00
П. Одарченко, Вашингтон	4.00	Ф. Лукіянович, Філя.	1.00
О. Гафткович, Рачестер	4.00	Г. Мацюк, Ню Йорк	1.00
П. Бережницький, Ню Йорк	4.00	В. Гук, Кінгстон	1.00
А. Маршак, Нортфілд	4.00	К. Котило, Бріджпорт	1.00
Т. Грінченко, Ню Йорк	3.00	М. Зінченко, Форт Вейн	1.00
В. Лесів, Вудбайн	3.00	Д. Костишок, Шикаго	1.00
В. Чорній, Шикаго	2.50	Н. Солодкий, Дітройт	1.00
М. Мочула, Кліфтон	2.00	М. Олексюк, Парма	1.00
В. Мандзій, Йонкерс	2.00	В. Сабатюк, Дітройт	1.00
М. Церковняк, Шикаго	2.00	В. Бих, Бруклин	1.00
Д-р Н. Давидович,		Н. Белос, Клівленд	1.00
Ст. Клод	2.00	Л. Зиман, Джерзі Сіті	1.00
М. Школяр, Ню Йорк	2.00	П. Дудзінський, Шикаго	1.00
В. Сенежак, В. Орендж	2.00	Е. Устияновський, Гарвей	1.00
О. Омецінська, Дітройт	2.00	М. Лівен, Літл Флс	1.00
С. Дикун, Бренфорд	2.00	Е. Трешньовський, Бреквіл	1.00
В. Овсяник, Бріджпорт	2.00	Б. З. Комонецький, Дітройт	1.00
С. Сакман, Квінс	2.00	М. Ілемський, Парсіпані	1.00
Г. Кацюба, Торонто	2.00	А. Царук, Белмор	1.00
Р. Войцях, Шикаго	2.00	М. Дорош, Ірвінгтон	1.00
П. Гладкий, Шикаго	2.00	С. Трістан, Трентон	1.00
Д-р З. Михайлюк, Ендерлін	2.00	М. Новак, Трентон	1.00
Е. Голюка, Ню Йорк	2.00	П. Крижанівський, Н. Йорк	1.00
І. Гізовський, Шикаго	2.00	М. Шафтік, Гарфілд	1.00
М. Хащевський, Ірвінгтон	2.00	І. Фур, Клівленд	1.00
П. Джинджиристий, Трой	2.00	М. Голан, Шикаго	1.00
Г. Бик, Шикаго	2.00	П. Весоловський, Йонгставн	1.00
В. Яровенко	2.00	К. Жуковський, Джерзі С.	1.00
В. Сломошинський, Ню Йок	2.00	М. Коваль, Шикаго	1.00
Е. Крук, Питсбург	2.00	М. Дедик, Питсбург	1.00
Р. Пеленський, Філя.	2.00	С. Луцишин, Олісн	1.00
о. А. Іванишин, Рома	2.00	І. Павлов, Ст. Пол	1.00
В. Пилипенко, Ню Йорк	2.00	А. Кібюк, Малба	1.00
М. Половий, Арлінгтон	2.00	А. Карпович, Ню Йорк	1.00
К. Сороктей, Рачестер	2.00	П. Нессен, Філядельфія	1.00
Д-р М. Зарицький, Бруклин	2.00	А. Сипук, Ірі	1.00
А. Васко, Бруклин	2.00	Р. Ворона, Дункенон	1.00
А. Житинський, Парквіл	2.00	В. Уздейчик, Йонкерс	1.00
Д. Черпіченко, Патерсон	2.00	В. Бих, Ром	1.00
М. Логуш, Монтреал	1.20	Л. Калашнюк, Кемден	1.00
П. Хандога Лонг Ай. Сіті	1.00	Г. Сенів, Шикаго	1.00
В. Пеленський, Парсіпані	1.00	І. Слюсаренко, Філя.	1.00
Д. Валютинський, Джерзі С.	1.00	І. Довгий, Сомервіл	1.00
Ю. Новак, Дітройт	1.00	А. Лесів, Бронсвіл	1.00
П. Швець, Шикаго	1.00	С. Кацюба, Ст. Пол	1.00
Т. Обрийба, Менсфілд	1.00	П. Калинський, Вайтстон	1.00
Д-р М. Росляк, Едмонтон	1.00	М. Нидза, Гарден Сіті	1.00
К. Мураль, Парма	1.00	М. Коваль, Гемтремк	1.00
Ю. Кушнір, Рачестер	1.00	Д-р М. Пастернак, Торонто	1.00
М. Ласка, Гемтремк	1.00	М. Кулиняк, Ірвінгтон	1.00
П. Пасиак, Рачестер	1.00	М. Славнік, Експорт	1.00
С. Коваль, Шикаго	1.00	О. Кзсіковський, Виндсор	1.00
І. Ямір, Філядельфія	1.00	П. Кукуруза, Міннеаполіс	1.00
Я. Блищак, Сан Франціско	1.00	І. Скіра, Філядельфія	1.00
Б. Коваль, Шикаго	1.00	П. Мельник, Ст. Кетерінс	1.00
І. Шипула, Вудсайд	1.00	В. Мазяр, Торонто	1.00
П. Сапун, Ірвінгтон	1.00	М. Мірчук, Лівінгстон	1.00
А. Кульчицький, Гобокен	1.00	П. Бобрівник, Філядельфія	1.00
Д. Бермес, Ню Йорк	1.00	Ю. Лисяк, Торонто	1.00
І. Лакуста, Сейр	1.00	А. Майданський, Шикаго	1.00
М. Януш, Ню Йорк	1.00	Ф. Гайда, Дітройт	1.00
Д. Брикович, Філядельфія	1.00	Г. Палка, Джерзі Сіті	1.00
С. Герцовський, Філя.	1.00	Р. Флюнт, Філядельфія	1.00
А. Мацойло, Філядельфія	1.00	Д-р С. Булак, Торонто	1.00
Ю. Богун де Ларе, Ню Йорк	1.00	М. Шиндик, Торонто	1.00
Г. Кулішка, Вудсайд	1.00	Г. Геба, Ст. Айленд	1.00
В. Панків, Честер	1.00	Леся Геба, „	1.00
А. Беднар, Трой	1.00	Г. Мазурик, Бронкс	.80
С. Колісник, Дітройт	1.00	Андрійчик Кравчук,	
П. Сиротюк, Гадсон	1.00	Монтреал	.50
В. Нискакун, Бруклин	1.00	М. Король, Рачестер	.50
М. Конкин, Річи. Гілл	1.00	В. Савчук, Гайд Парк	.50
А. Дрогомирецький, Філя	1.00		
П. Дубовецький, Бруклин	1.00	Разом	$ 229.00
П. Дівий, Клівленд	1.00	Раніше проголошено	$ 4,771.04
С. Мерещок, Монтреал	1.00		
С. Микита, Честер	1.00		
М. Модрицький, Шикаго	1.00	Разом	$ 5.000.04

ЗАКЛИК КОМІТЕТУ ПАМ'ЯТНИКА ШЕВЧЕНКОВІ НА МІСТО НЮ ЙОРК

Дня 25-го лютого ц. р. минув рік, як обрано Комітет Пам'ятника Шевченкові на місто Ню Йорк, засяг діяння якого простягається на дільниці Мангеттен і Бронкс.

На протязі того часу наш Комітет вчинив усе можливе, щоб зібрати якнайбільшу суму на фонд побудови Пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні. На жаль, ці зусилля не увінчалися досі задовільним успіхом. Тільки невелике число організацій та громадян з названих дільниць виконали дотепер свій національний обов'язок та склали відповідні пожертви на цю загальноукраїнську ціль. Запланована і підготована ударна кампанія шляхом збірки по домах мусіла обмежитися до мінімальних розмірів виключно із-за недостачі потрібного числа збірщиків, хоч наш Комітет виготовив для цього окремий адресар з поділом вулиць на збіркові райони та скликав окреме народне віче, щоб придбати збірщиків. У висліді цього наш Комітет вспів зібрати досі ледве неповна половину встановленої квоти, а наше метрополітальне місто попало тільки на четверте місце в черзі, встановлений за висотою зальної суми зібраних пожертв.

Подаючи це з прикрістю до загального відома, закликаємо гаряче всіх тих, хто досі не склав ніякого або відповідного до свого маткового стану датку на побудову Пам'ятника нашому Кобзареві в столиці світу, вчинити це якнайшвидше. Коли відвідають Вас збірщики нашого Комітету, то — дуже Вас просимо, прийняти їх радо та щирим серцем і щедрою рукою скласти на їх руки найбільшу пожертву, на яку Вас стати.

Висота квоти $ 30,000, яку визначено нашим двом дільницям, вимагає, щоб кожна українська родина з пересічним заробітком жертвувала не менше $ 25, а якщо в даній родині є кілька осіб із пересічною заробітною платнею, — то кожна з них повинна жертвувати не менше $ 10.

Крім збірщиків, яких досі є обмаль, пожертви на Пам'ятник Шевченкові приймають: у Мангеттені підписаний Комітет в кімнаті ч. 23 в Українському Народному Домі в Ню Йорку, при 140—142 Друга Евню, а саме в п'ятниці від год. 7.00 до 9:00 вечора, в суботи від год. 4:00 по полудні до 7:00 вечора та в неділі від год. 12:00 вполудне до 1:30 по полудні; як також „Самопоміч" в Ню Йорку, при 98 Друга Евню в своїх урядових годинах; а на Бронксі тамошній Дільницевий Комітет, що його очолює проф. Михайло Чорнодольський.

Не менше гаряче закликаємо людей щирого серця та доброї волі зголошуватися на збірщиків, щоб допомогти нашому Комітетові і всій громаді виконати вповні цей всенародній обов'язок. Зголошення збірщиків приймає наш Коміет у вищенаведених днях і годинах.

З окремим закликом звертаємося до всіх українських Товариств і інших організацій, передовсім молодечих і студентських, підшукати збірщиків між своїми членами.

Українці міста Ню Йорку! Пам'ятаймо, що тільки при всебічній дружній співпраці Комітету з усім Громадянством зможемо зібрати відповідну суму грошей на фонд будови Пам'ятника Шевченкові та тим чином причинитися до достойного вшанування нашого національного Пророка, а водночас до прославлення українського імени і розголошення української Правди.

Діловий Комітет Пам'ятника Шевченкові на місто Ню Йорк

Спорт

„ТРИЗУБ" ПЕРЕМАГАЄ ФОЛ РІВЕР В ЗМАГАННЯХ За ЧАШУ

„Тризуб" — Фол Рівер 4:0

Футболісти „Тризуба" здобули ще одну перемогу в своєму поході по третій з черги чемпіонат ЗДА. Перемога „Тризуба" над Фол Рівер з вислідом 4:0 була справді гарною перемогою над завжди твердим і небезпечним клюбом Фол Ріверу, який в грах за Чашу зводить важкі бої і має за собою гарні успіхи в недалекій минувшині. Понад 2,000 глядачів були свідками безнастанних наступів тризубівців на ворота противника, яких боронив славний вже воротар Нога.

Перші ворота впали зі стрілу Длугоша вже в 10-ій секунді гри. Вкінці першої півгри „Тризуб" здобув другі ворота з карного за руку оборонця гостей. Карне стріляв Тот. Цей самий Тот був автором ще одних воріт для „Тризуба" та з його ж подачі впали також ворота, стрілені Яковиною.

Цією перемогою „Тризуб" заавансував до півфіналу Сходу ЗДА в змаганнях за Чашу і має тепер перед собою ще тільки трьох суперників на шляху по чемпіонат футболу ЗДА.

Ці змагання грав „Тризуб" в складі: Бачаров, Бородяк, Рач, Кравець, Віней, Ілай, Манджіні, Длугош, Горселінг, Санчез, Тот (Яковина, Чайка).

„Жива Газета" ОПВБУ в Ню Йорку

Останнє число „Живої Газети" Об'єднання Прихильників Визвольної Боротьби України з 3-го лютого характеризувалось тематичною різнородністю як і попередні. Кожна тема — присвячена іншій проблематиці.

Доповіді читали: д-р Богдан Галайчук — Антисніізм в Латинській Америці; Осип Труш — Питання ідейно-політичної підготови американської армії; д-р Іван Коропецький — Стан американських дослідів совєтської економіки; Роман Мац — Музична освіта в Україні.

Д-р Галайчук пов'язав свою статтю із рядом статтей про південно-американську проблематику опубліковану ним на сторінках „Українського Самостійника" та „Свободи". Він сказав, що ЗДА хочуть бути сестрою для полудневої Америки, але їм припадає роля всьому винної невістки. Чому воно так? Південно-американські держави є звичайно дуже згідливі між собою, коли йдеться про атаку на ЗДА та президента Кенеді. Напр. в справі Куби всі гостро атакують Америку; одні за агресію, а інші за те, що акція не була достатачно сильна й рішуча.

Навіть Союз для поступу — не задоволяє південно-американців. А хоч плян цей для ЗДА дуже коштовний і є в першу чергу в інтересі Південної Америки. Чому такий брак ентузіязму до нього? Справа в тому, що Америка пов'язує цей плян з передумовою переведення певних соціяльно - економічних реформ. І ті реформи є в інтересі латинських держав. Їх завданням є скріпити внутрішню південно-американські держави і зробити їх відпорними на розкладову акцію комунізму.

Робітники також проти змін, хоч реформи мають бути в першу чергу в їх інтересі.

Автор не бачить жадної розумної основи для сучасної хвилі антиснізму в Америці. Він міг би бути виправданий в Середущій Америці, де американський капітал є відповідальний за суспільно-економічні обставини. Він вбачає причину у своєріднім таки націоналізмі південно-американських держав, який наголошує власний, традиційний спосіб життя і до соціяльних реформ підходить з естетичним, а не практичним критерієм. Зле зрозуміла національна гідність бунтується проти економічної допомоги. В тому заключається трагедія Полудневої Америки і ЗДА.

Дугий доповідач вийшов із ствердження про існування певного напруження між американськими збройними силами і цивільною владою. До симптомів того напруження належить між іншим справа ген. Вокера, справа цензури промов високих старшин армії і фльоти, і ін. Однак тут немає засадничого конфлікту. Йде тут про поставу до комуністичної загрози.

Після першої світової війни до Америки вривається хвиля суспільного розкладу, що позначується поширенням таких явищ як пацифізм, хворобливий антимілітаризм, лібералізм, радянофільство і ін. Прикрим пробудженням для Америки був Перл - Гарбур. Американське громадянство поставлене в мобілізаційне поготівля в часі війни переборол згадані тенденції. Але по війні все зачалося по старому, з тим, що посилилася дуже комуністична інфільтрація. І знову ж Корейська війна стала зворотною точкою. Щоб підняти мораль вояків, ген. МекАртур перевів ряд реформ. Але виявилось також, що неадекватність американського вояка до того типу війни як Корейська, має свій корінь у попередньому житті в цивілі тай взагалі у вихованні молоді.

Головно поведінка американських вояків у полоні виявила, що американський вояк не приготований протиставитись політично і морально комуністичному тискові. Для дослідження причин створено цілий ряд комісій зложених з військовиків та цивільних спеціялістів, які зібрали багатий матеріял та поробили з нього відповідні висновки. Їх звіти в більшості вже доступні для ширшої публіки. Вони стали також основою для додаткових правильників, уживаних при вишколі вояків. Але найважніше те, що вказано на корінь лиха. А це знову ж дає надію на більше засадничу санацію.

Третій доповідач ствердив, що внаслідок систематичних студій, Захід, а головно Америка, має вже трохи правильне уявлення про совєтську економіку та її успіхи і невдачі. Ігнорація в тих справах належить до минулого. Вона дійсно існувала в довоєнному періоді. А причиною її був брак заінтересування справами совєтського Союзу з таких мотивів: невіра в тривалість системи; ізоляція СССР Союзу, а в слід за тим брак безпосередньої загрози з його сторони; економічна криза і депресії на Заході, які звертали увагу та енергію західніх економістів у напрямі студій та шукання розв'язки власних проблем.

Друга світова війна принесла перелім в тих справах. Його спричинили такі моменти: економічна видержка совєтської системи у війні. Вона не завалилася під ударами німців. Конечність пізнати союзника в війні, совєтські технологічні успіхи по війні включно із спутниками; невпинні твердження совєтської пропаганди про вищість своєї економічної системи.

Зворот в напрямі зацікавлення совєтською економікою потягнув за собою досліди та студії тієї економіки якою займаються.

1. Держава при допомозі власних установ.

2. Університети, в тому головним чином т. зв. російські інститути при них.

3. Приватні підприємства, що звичайно досліджують ділянки своїх окремих зацікавлень.

Довліди наставлені на те, щоб дати відповідь на две фундаментальні питання всякої економіки:

1. Якими темпами економіка зростає?

2. Як при тому вжиті різні продуктивні чинники?

Основним інструментом при відповіді на ті питання являється статистика. Відомо, що совєтська статистика має марку недостовірної і неповної. Західні науковці навчилися викривати та корегувати неточності тієї статистики та перевіряти її правдивість. Виявляється, що в основному вона все ж таки відповідає (бо мусить) дійсним економічним фактом. І на критичній аналізі тієї статистики можна будувати імовірні гіпотези. Він падав конкретні приклади того, як західні дослідники виправляли совєтські дані, призначені для осягнення пропагандивних успіхів на Заході та зводили їх до властивих величин та пропорцій.

Четвертий автор п. Мац на вступі подав джерела, в яких можна знайти інформації про стан музичної освіти в Україні, з яких і він користав. Потім він характеризував ситуацію в Україні. Гасло „музична освіта в маси" — здійснюється незадовільно. Бо хоч існують 4 консерваторії і 25 музичних шкіл, і велике число шкіл, де навчають музики як предмету, то вислід є дуже мізерний. Він вказав на такі причини, як низька платня учителів низький їх фаховий рівень, обмежений випуск музикологів, брак критичних праць з ділянки музикознавства, а навіть брак музичних інструментів.

Існує вправді 25 фільгармоній, в тому три професійні, але їх рівень не дорівнює західнім. Це діється в Україні, де музична традиція і культура була колись дуже сильна. Навівши деякі порівнання з часів гетьманщини, він зробив висновок, що уладок української музичної культури є прямим наслідником її колоніяльного поневолення.

Мґр. Лабунька, що проводив вечором і підсумував та запросив присутніх до дискусії. Дискусія була жвава і відбувалася на високому рівні. В ній забирали голос пп. Гідей, Гаяцький, Галайчук, Кифор, Гайвас, Стахів і Бакуменко. Дискутантам відповідали автори.

Роман Борковський

● У Лондоні американський генерал Максвелл Тейлор, військовий дорадник през. Кенеді, мав довгі розмови з прем'єром Мекмілленом, військовим міністром і першим лордом адміралції, які докладно поінформували його про стан збройних сил Британії та її політично - військову стратегію. Ген. Максвелл роз'їздить по всіх країнах НАТО, щоб скласти президентові Кенеді докладне звідомлення про стан їх бойової готовости на випадок, коли большевики підуть задалеко у своїх провокаціях.

Американські союзники мають закупити військового устаткування в ЗДА на більйон долярів

Ню Йорк. — Підсекретар скарбу Роберт В. Руза, промовляючи в Нюйоркськім Т-ві Забезпеченевих аналістів, заявив, що численні европейські держави, які є союзниками ЗДА, погодилися купити в цій країні військового устаткування на більше як один більйон долярів. Руза сказав, що це допоможе хоч частинно заслужити те, що ЗДА видають річно на втримання своїх збройних сил за кордоном 3 більйони. Платничий дефіцит в минулому 1961-му році виносив коло $2.5 більйона. Але Руза не виявив, які країни мають купувати військове влаштування на рекордову досі суму одного більйона долярів. Зменшити платничий дефіцит із закордоном старається уряд ще таким способом, що гроші з американської допомоги повинні бути, по можності, видавані в тій країні. Та найкращий засіб до зменшення платничого дефіциту — це збільшити американський експорт, бо за поодані за кордон товари прийдуть до ЗДА доляри.

Альбанські комуністи виявляють спробу Хрущова перекупити їх

Београд. — Альбанський комуністичний орган „Зері і Популіт" виявляє спробу Нікіти Хрущова спершу стероризувати комуністичну партію Альбанії відмовою всякої господарської підтримки, потім розколоти її, врешті перекупити її на свою сторону — проти комуно - китайських комуністів. Згаданий партійний часопис і після того альбанське радіо передали огляд подій, що довели до повного зірвання совєтсько - альбанських зв'язків в 1960 році. Москва відмовилася тоді прислати голодуючій Альбанії обіцяний траспорт збіжжя та водночас совєтська амбасада в столиці Альбанії Тірані повела енергійну акцію й інтриги, щоб розколоти альбанських комуністів і нацькувати частину їх до скинення з проводу ген. Ходжу й інших теперішніх лідерів. 13 серпня 1960 р. Хрущов прислав Центральному Комітетові комуністичної партії Альбанії листа з пропозицією приступити до переговорів, при чому — як твердять тепер альбанські комуністи — у тому листі виразно говорилося, що альбанські комуністи мають створити спілку „з групою Хрущова проти третьої партії". Цією „третьою партією" мала бути ніби комуністична партія Китаю. Альбанські комуністи відкинули ту пропозицію і тоді почалась вже неперебійна кампанія Хрущова проти них.

Комуністи спутують свободу рухів місії ЗДА в Потсдамі

Берлін. — Совєтські власті поставили військові стійки довкола американської військової місії у Східньому Берліні при совєтській військовій командатурі в Потсдамі та заборонили членам місії видалятись кудинебудь без окремого дозволу. Совєтські власті пояснили, що цей розпорядок приходить у відплату за обмеження свободи рухів совєтських військовків у Франкфурті. Проте західні чинники звертають увагу, що членам совєтської військової місії у Франкфурті не обмежено особистої свободи, а тільки додається їм асисту американської військової поліції в усіх їх подорожах. Холодна війна з взаємними шиканами між ЗДА й Совєтами на терені обох частин Німеччини й Берліну продовжується. В минулу суботу американська військова поліція наздігнала й зупинила в Західньому Берліні автобус з совєтськими військовиками, який великою швидкістю переїхав американський кордонний провірний пункт, щоб не дати себе контролювати. Американські військові поліціянти докладно сконтролювали автобус і довідки всіх пасажирів і після години затримки — звільнили його. Совєтський маршал Конєв відкинув американський протест проти обстріляння американського військового авта східньо-німецькими поліціянтами. Конєв заявив, що американське авто „не підчинялось приписам їзди" і комуністичні поліціянти мали право стріляти.

● Гамаль Абдель Нассер, який в 1960 році „знаціоналізував" всю єгипетську пресу, відсунув на підрядні журналістичні становища братів - близнюків Мустафу і Алі Амінів, передових єгипетсько - арабських журналістів. Тепер він покликав їх назад до дирекції та головної редакції найбільшого єгипетського щоденника „Аль Ахбар". Коли ті єгипетські журналісти були в Америці в 1953 році, то сказали, що уряд генерала Мохаммеда Наґіба та після нього — Нассера, був першим, що вони могли писати про нього прихильно з чистою совістю і дійсним переконанням.

ТАРЗАН, ч. 4815. Напад дикунів!

TARZAN'S NOSTRILS QUIVERED IN ALARM. WARY AS A JUNGLE BEAST, HE LEAPED TO HIS FEET—

JUST AS FRANTIC, SCREAMING SAVAGES LEAPED OUT FROM THE BUSH!

THE ODDS WERE OVERWHELMING, BUT CHARLES LAVER AND THE APE-MAN BOLDLY MET THE CHALLENGE!

Тарзанові ніздрі алярмово заворушились. Обережно, як тварина джунґлів, він скочив на ноги...

Саме тоді, коли несамовиті дикуни з криком вискочили з чагарника!

Оті чудаки були в перевазі, але Чарлз Лейвер і мавполюд сміливо прийняли цей виклик!